

Halldór Blöndal, samgönguráðherra,
Samgönguráðuneytinu
Hafnarhúsinu við Tryggvagötu

Í framhaldi af stefnumótun samgönguráðuneytis í ferðamálum skipaði samgönguráðherra nefnd þann 29. september 1998 til að gera tillögur um uppbyggingu áningarstaða og skiptihólfa, safna og skrá upplýsingar um fornar og nýjar reiðleiðir o.fl. á miðhálandi Íslands. Starfsmaður nefndarinnar hefur verið Rúnar Guðjónsson viðskiptafræðingur í samgönguráðuneyti.

Nefndin hefur aflað sér upplýsinga um málið og gerir tillögur um hvernig verði unnið áfram að uppbyggingu reiðleiða og skipti- og áningarhólfa á miðhálandinu. Auk þess er lagt fram kort sem sýnir tillögur nefndarinnar og núverandi stöðu þessa máls.

Baldvin Kr. Baldvinsson

Andrés Arnalds

Birgir Sigurjónsson

Einar Bollason

Guðmundur Arason

Ragnar Frank Kristjánsson

Niðurstöður nefndar um reiðleiðir á miðhálandi Íslands

Tillögur nefndarinnar

Nefndin gerir tillögu um að Vegagerðin verði veghaldari reiðvega. Um reiðvegi verði fjallað í vegalögum og vegáætlun eins og aðra þjóðvegi.

Nefndin leggur til að reiðleiðir verði í samræmi við meðfylgjandi kort sem er í samræmi við tillögu að svæðaskipulagi miðhálandis Íslands. Á kortinu eru einnig sýndar lauslegar tillögur um staðsetningu skipti- og næturhólfa.

Hluti af tillögum nefndarinnar er flokkun reiðvega. Reiðvegir séu skv. tillögunum flokkaðir í 4 flokka eftir landgerð og líklegt álag umferðar skv. meðfylgjandi töflu.

Nefndin hefur ekki fjallað sérstaklega um merkingar og kynningu reiðleiða í starfi sínu en leggur til að Vegagerðinni verði einnig falin sú undirbúningsvinna sem nauðsynleg er svo hægt sé að taka á þeim þætti sérstaklega.

Nefndin leggur til að á næstu árum verði stórauðni fjármagni varið til uppbyggingar og lagfæringar reiðleiða á miðhálandinu með sérstakri áherslu á verndun viðkvæmra svæða við og í nágrenni reiðleiða.

Að áliti nefndarinnar er rétt að taka tillit til þess aukna kostnaðar sem af þessu hlýst við næstu endurskoðun vegáætlunar.

Greinargerð

Nefndin leggur til að Vegagerðinni verði falin ábyrgð á gerð og viðhaldi þessara reiðleiða en enginn hefur hingað til haft umsjón með þessum þætti. Vegagerðin hefur þá sérþekkingu og aðstöðu sem til þarf um allt land sem ákjósanlegt er að nýtist við uppbyggingu reiðleiða. Aðstaða fyrir hestamenn á miðhálandinu munu einnig nýtast ferðaþjónustunni því hestaferðir eru vinsæl afþreying erlendra ferðamanna.

Hestaferðir þurfa styrkari stoð og er nauðsynlegt að breyta vegalögum nr. 45/1994. Breytingarnar verði sem hér segir:

a) Skilgreining reiðvega í vegalögum

Fyrirsögn IV. kafla verði: Almennir vegir, einkavegir og reiðvegir.

Við 9. gr. bætist við svohljóðandi ákvæði:

„Reiðvegir eru vegir sem einkum eru ætlaðir fyrir umferð reiðmanna“

Greinargerð:

Eins og áður hefur komið fram, er sérstakt ákvæði um fjárveitingar til reiðvega í 17. gr. vegalaga en reiðvegir eru ekki skilgreindir sem vegflokkur í lögunum. Lagt er til að reiðvegir verði taldir sérstakur flokkur vega samkvæmt vegalögum og verði skilgreindir í 9. gr. laganna.

b) Eignarnámsheimild

Fyrri liður 1. mgr. 11. gr. orðist svo:

„Ráðherra getur að fengnum tillögum vegamálastjóra heimilað eignarnám lands til lagningar tiltekinna almennra vega, einkavega og reiðvega, enda komi fullar bætur fyrir.“

Í 11. gr. vegalaga er samgönguráðherra heimilað að taka eignarnámi land til lagningar almennra vega og einkavega. Lagt er til að sama heimild verði fyrir hendi hvað snertir reiðvegi. Ef leggja á reiðvegi í auknum mæli er nauðsynlegt að heimildin sé til staðar svo tryggja megi framgang reiðvegalagningar þegar nauðsyn krefur. Til að taka af allan vafa um heimild samgönguráðherra er lagt til að reiðvegir verði taldir upp í 11. gr. ásamt almennum vegum og einkavegum, enda gert ráð fyrir að reiðvegir verði sérstakur vegflokkur.

Á meðfylgjandi korti eru teiknuð drög allra helstu reiðleiða miðhálandisins í dag. Kortið er í samræmi við tillögu að svæðaskipulagi miðhálandisins en búast má við að hún verði staðfest bráðlega. Gert er ráð fyrir að það verði grundvöllur að framtíðaruppbyggingu reiðleiðanna. Í dag eru fjórar stofnleiðir fyrir reiðmenn yfir hálandið. Tryggja þarf uppbyggingu þeirra, viðhald og tengingu þeirra við reiðleiðakerfi aðliggjandi byggða.

Þá eru á kortið merktir æskilegir staðir fyrir áningar- eða næturhólf. Endanleg staðsetning þeirra verður að vera í höndum heimamanna á hverjum stað í samráði við verndunaraðila.

Víða falla reiðleiðir og bílaslóðar saman. Í sumum tilfellum eru reiðleiðir einnig göngustígar. Í mörgum tilvikum geta reiðmenn notað slóða fyrir bíla. Þó er nauðsynlegt að á Kili, Sprengisandi og Fjallabaksleið verði umferð bíla og hesta aðskilin. Þar er umferð beggja mest. Þar sem hafa orðið hagsmunaárekstrar á milli gangandi fólks og hestamanna er einnig talið rétt að aðskilja hestaleiðir og gönguleiðir.

Sumar reiðleiðir eða hlutar þeirra hafa sérstakt verndunargildi frá sögulegu sjónarmiði og getur þurft að létta af þeim umferð með uppbyggingu nýrra leiða.

Nefndin leggur til að hafin verði vinna við að merkja og kynna reiðleiðir og telur eðlilegt að sú vinna verði unnin af Vegagerðinni.

Í starfi sínu gerði nefndin tillögu að því hvernig flokka megi reiðleiðir eftir því álagi sem þær þola og því landi sem þær liggja á. Í sumum tilfellum getur þurft að færa vegi vegna verndunarsjónarmiða. Bent er á að unnt er að stórbæta sumar þeirra með því að laga stutta en erfiða kafla. Nefndin gerir ráð fyrir að stofnleiðir verði yfirleitt að þola ótakmarkaða umferð en aðrar leiðir geti verið háðar takmörkunum. Meðfylgjandi er vinnublað um skilgreiningu vega á miðhálandinu. Nefndin var starfandi á þeim árstíma að henni var ómögulegt að vinna frekar að flokkuninni. Lagt er til að næsta sumar verði gerð úttekt á ástandi allra þeirra reiðvega sem merktir eru á kortið og að Vegagerðinni verði falin sú úttekt og gerð kostnaðaráætlunar. Þá gerir nefndin tillögu um að ráðherra skipi samráðsnefnd Vegagerðarinnar, sveitarstjórnarmanna, Náttúruverndar ríkisins, Landgræðslunnar og hestamanna.

Þrátt fyrir að takmarkaðar upplýsingar liggi fyrir telur nefndin rétt að ákveða strax að á eftirtöldum reiðleiðum verði mönnum einungis heimilt að ríða einhesta:

Arnarfellsmúlum,
Þjófadölum,
Þórsmekursvæðinu.

Alls lætur nærri að reiðleiðir á miðhálandinu séu um 3.500 km. að lengd. Nefndin áætlað að um 10% reiðleiða þurfi lagfæringa við eða um 350 km. Gróft mat nefndarinnar bendir til að kostnaðurinn geti orðið um 1 m.kr. á hvern kílómetra eða um 350 m.kr. alls. Nefndin telur eðlilegt að tekið verði tillit til þess við næstu endurskoðun vegáætlunar.